

EXAMENSARBETE

Skrivutveckling i svenskämnet

Vad kan läraren göra för att främja elevers skriftliga förmågor?

Josephine Berglund och Andreas Forsberg

Examensarbete 1 15 hp

Halmstad 2018-03-26

Titel	Skrivutveckling i svenskämnet - vad kan läraren göra för att främja elevers skriftliga förmågor?
Författare	Andreas Forsberg, Josephine Berglund
Akademi	Akademien för lärande, humaniora och samhälle
Sammanfattning	<p>Det som lyfts fram i denna litteraturstudie är bland annat de metoder som används för att främja elevers skrivutveckling, samt vad som krävs för att lärare skall få chansen att utveckla den undervisning de bedriver. Syftet med denna litteraturstudie är att undersöka vad som bidrar till god skrivutveckling för elever i grundskolan. Den frågeställning vi skall förhålla oss till och försöka besvara är: vad kan, enligt forskning, hjälpa grundskoleelever att utveckla sina skriftliga förmågor i ämnet svenska? För att kunna besvara vår frågeställning har vi gjort systematiska artikelsökningar genom databaserna Swepub och ERIC. Resultaten i denna litteraturstudie visar att undervisningens upplägg kring skrivuppgifter och hur de är konstruerade kan vara avgörande för elevers skrivutveckling. Även lärares utbildning och möjligheter till fortbildning är betydande för hur elever utvecklar sina skriftliga förmågor. Resultaten utmynnar i vår slutsats som, oavsett om lärare har implementerade metoder i sin undervisning eller ej, så kommer varken lärare eller elever att utvecklas om inte lärarna får möjlighet till reflektion över undervisningen eller fortbildning inom ämnet.</p>
Nyckelord	Skrivutveckling, metoder, undervisning, kontext
Handledare	Frida Wirén, Åsa Bengtsson

Sammanfattning

Det som lyfts fram i denna litteraturstudie är bland annat de metoder som används för att främja elevers skrivutveckling, samt vad som krävs för att lärare skall få chansen att utveckla den undervisning de bedriver. Syftet med denna litteraturstudie är att undersöka vad som bidrar till god skrivutveckling för elever i grundskolan. Den frågeställning vi skall förhålla oss till och försöka besvara är: vad kan, enligt forskning, hjälpa grundskoleelever att utveckla sina skriftliga förmågor i ämnet svenska? För att kunna besvara vår frågeställning har vi gjort systematiska artikelsökningar genom databaserna Swepub och ERIC. Resultaten i denna litteraturstudie visar att undervisningens upplägg kring skrivuppgifter och hur de är konstruerade kan vara avgörande för elevers skrivutveckling. Även lärares utbildning och möjligheter till fortbildning är betydande för hur elever utvecklar sina skriftliga förmågor. Resultaten utmynnar i vår slutsats som, oavsett om lärare har implementerade metoder i sin undervisning eller ej, så kommer varken lärare eller elever att utvecklas om inte lärarna får möjlighet till reflektion över undervisningen eller fortbildning inom ämnet.

Förord

Från egen erfarenhet har vi upplevt att många barn i årskurs 4-6 har svårt att ta till sig den struktur och det språk som olika typer av skrivna texter består av. Skriftspråket är svårt att lära sig och utveckla på grund av de olika strukturer och regler som finns, vilket utgjorde grunden för vår litteraturstudie. Litteraturstudien har genomförts med likvärdiga insatser. Fördelningen av arbetsuppgifter har stundtals varierat, men sammantaget har det varit jämt fördelat. Empirin samlades in gemensamt men lästes enskilt, för att sedan diskuteras och bearbetas till det slutgiltiga arbetet.

Vi vill tacka våra handledare Åsa Bengtsson och Frida Wirén för all vägledning och stöttning under litteraturstudiens gång, men vi är också tacksamma för den respons och utbyte vi fått av våra studiekamrater. Vår examinator Anna-Ida Säfström har bidragit med en tydlig inledning och information av litteraturstudien, något vi är tacksamma för.

Josephine Berglund och Andreas Forsberg

Innehållsförteckning

1. INLEDNING.....	5
2. BAKGRUND.....	5
2.1 Tidigare forskning.....	6
2.2 Problemformulering, syfte och frågeställningar.....	8
3. METOD.....	8
3.1 Insamling av datamaterial.....	8
3.2 Databasen Swepub.....	9
3.3 Databasen ERIC.....	9
3.4 Urval.....	10
3.5 Analys av insamlat datamaterial.....	11
3.6 Artikelpresentation.....	11
4. RESULTAT.....	13
4.1 Skrivundervisning.....	13
4.2 Kontextens betydelse.....	14
4.3 Digitala verktyg.....	16
4.4 Fortbildning.....	17
5. DISKUSSION.....	18
5.1 Metoddiskussion.....	18
5.1.1 Diskussion kring insamlingen av datamaterial.....	18
5.1.2 Diskussion kring analysen av insamlat datamaterial.....	19
5.2 Resultatdiskussion.....	19
6. SLUTSATS OCH IMPLIKATION.....	22
6.1 Fortsatt forskning.....	22
Referenslista källmaterial.....	23
Referenslista litteratur.....	24
Bilaga A.....	26
Bilaga B.....	30

1 Inledning

Ett av skolans uppdrag är att förmå elever att lära sig att skriva och läsa. Detta uppdrag ska ge eleverna förutsättningar som bidrar till att de ska kunna fungera som goda samhällsmedborgare som kan delta aktivt i samhället (Skolverket 2017a). Lindén (2010) nämner i sin avhandling om läs- och skrivsvårigheter att omkring fem procent av svenska medborgare, i åldern 20-25, har en läs- och skrivförmåga vars nivå är lägre än de krav som ställs på årskurs nio. Detta kan innebära svårigheter för individen att ta sig an en högre utbildning. Att elever lär sig att skriva och läsa för olika syften och mottagare är därför ett av de viktigaste uppdrag skolan har. Följaktligen behövs även metoder för läs- och skrivutveckling för att elever kontinuerligt ska kunna utveckla sina förmågor. Samtidigt talar Gibbons (2009) om litteracitet, vilket innebär att kunna läsa och skriva, men också använda ämnesspecifika litteraciteter som att resonera och reflektera på det sätt som ämnet kräver. Hon lyfter fram att många lärare troligen inte lägger vikt vid ämnesspråk i sin undervisning eftersom undervisningen av språk är underförstådd, och ämneslärare tycks ta för givet att eleverna kan koppla ihop ämnesorden med ord från andra ämnen och på så sätt skapa sig en förståelse för de ämnesspecifika begreppen. Gibbons (2009) talar även om att elever egentligen inte lär sig att använda nominaliseringar (omvandla ett verb till substantiv) på rätt sätt förrän i tonåren då de stöter på detta sätt att skriva i skoltexter, eftersom detta förknippas med skriftspråk och inte talspråk. Detta blir ännu svårare att använda för andraspråkselever.

Denna litteraturstudie kommer att beröra olika faktorer som påverkar elevers skrivutveckling. Forskningen i litteraturstudien utgörs av både nationell och internationell forskning. Den internationella forskningen hoppas vi kan ge oss metoder och verktyg att implementera i svensk undervisning. Vi hoppas också hitta metoder som används vid skrivutveckling inom andra språk än just svenska.

2 Bakgrund

I detta avsnitt presenteras läs- och skrivsvårigheter och elevers strategier för att ta itu med dessa, samt vilka konsekvenser som forskning beskriver kan uppstå vid användandet av metoder som inte ger goda effekter inom undervisningen. Avsnittet behandlar även hur undervisningen gått från skriftligt fokus till kommunikativt fokus som används för att främja skriften.

Norsted (2006) har skrivit ett kapitel i *Läs- och skrivundervisning som fungerar* där hon tar upp vikten av att kunna läsa och skriva för att fungera i ett demokratiskt samhälle. Därför är det oerhört viktigt att fånga upp läs- och skrivsvårigheter tidigt eftersom dessa problem kan komma att påverka individen resten av livet. Fouganthine (2012) lyfter i sin avhandling fram den bristande kunskapen om strategier som elever med läs- och skrivsvårigheter använder sig av för att klara av skolan, vilket kan få dessa elever att påverkas negativt av sina svårigheter under hela sin utbildning och framtida liv. Vidare jämför Nordsted (2006) läs- och skrivsvårigheter med rost eller en trasig del i en maskin. Individer med läs- och skrivsvårigheter kan uppfattas som obegåvade eller ointelligenta (rost), vilket kan komma att påverka individens personlighet (maskinen). Fouganthine (2012) skriver i sin avhandling om flera personers erfarenheter från skolgången, vilka är före detta elever med läs- och skrivsvårigheter, de beskriver strategier som de använde sig av för att klara av skolarbetet. Den vanligaste strategin som eleven använde sig av i hemmet var att ta hjälp av föräldrarna, medan det i skolan var vanligare att undvika svårigheterna. Vid exempelvis högläsning

uppgav eleverna att de ofta gick på toaletten eller använde humor istället för att förlöjligas för sin bristande läs- och skrivförmåga. Nordsted (2006) skriver att förlängningen av skriv- och lässvårigheter kan innebära att individen får det problematiskt att delta aktivt i samhället, även Lindén (2010) nämner att om elever inte kan läsa och skriva påverkar det hela skolgången.

Läsning av skönlitteratur är en viktig komponent för att utöka ordförrådet. Alla barn har inte möjlighet att få hjälp med att träna på sitt ordförråd av sina föräldrar, och Norsted (2006) menar att skolan lägger ner mycket tid och resurser på att förklara begrepp och ge konkreta exempel på vad begrepp och ord kan innebära. Lindén (2010) har i sin avhandling gjort intervjuer med sex specialpedagoger för att undersöka deras visioner kring läs- och skrivutveckling. Hon nämner i sin avhandling olika perspektiv på läs- och skrivsvårigheter och lyfter fram att det viktiga är att skolans personal är bildad i läs- och skrivutveckling samt läs- och skrivsvårigheter. Detta gäller inte enbart svensklärare och specialpedagoger, utan även lärare i de naturorienterade och samhällsorienterade ämnena. Lindén (2010) beskriver en av anledningarna till problemet kring läs- och skrivsvårigheter som är att det görs mer generella insatser i språkutveckling för att hjälpa flera elever, då fortbildning av specifika pedagoger inte anses vara lönsamt.

Säljö (2015:21) beskriver hur undervisningen i språk sett ut tidigare, vilket länge har följt en modell som använts inom latinundervisningen. Enligt denna undervisningsmodell var upprepning och repetition av grammatik och skrivregler centralt, men sedan kom nya undervisningsformer som betonade tal istället för skrift vilket resulterade i att undervisningen med de kommunikativa färdigheterna utvecklades. Johansson och Sandell Ring (2010) talar om "Cykeln för undervisning och lärande", där den kommunikativa förmågan används för att senare övergå till en skriven text. Denna cykel är avsedd att användas i genrepedagogik och är indelad i fyra faser. I Fas 1 utforskar lärare och elever kunskaper tillsammans, där syftet är att bygga upp elevernas förkunskaper och samla information inför textarbetet. I Fas 2 presenteras en modelltext där eleverna blir bekanta med genren och textens struktur och dess språkliga drag. I Fas 3 skriver elever och lärare en gemensam text inom genren, läraren skriver texten och eleverna kommer med egna idéer på vilka läraren ställer följdfrågor. I den sista fasen, Fas 4, börjar eleverna skriva sina individuella texter inom angiven genre. Här stöttar läraren eleverna genom respons och feedback.

2.3 Tidigare forskning

I detta avsnitt kommer vi att redogöra för vad tidigare forskning säger om skrivutveckling. Avsnittet behandlar hur estetiska komplement och digitala verktyg, samt konsekvenser från användningen av dessa, kan påverka undervisningen. Vi har valt att titta på forskning som publicerades innan år 2010, detta eftersom vi vill att vårt empiriska material senare i studien skall utgöras av så aktuell forskning som möjligt.

Jonsson (2006) har i sin avhandling gjort en litteraturstudie och undersökt bildens betydelse för läsning och skrivning. Resultatet hon kommit fram till är att interaktiva läs- och skrivupplevelser tillsammans med självständiga aktiviteter kan och lärarstöd utveckla strategier hos elever, vilka kan skapa goda förutsättningar för vidare utveckling. Eleverna ska få instruktioner och uppgifter utifrån sina språkliga förutsättningar och här visade resultatet att kontextens betydelse är essentiell för en gynnsam skriftspråkutveckling. Parmenius Swärd (2008) har gjort en etnografisk studie i två gymnasieklasser, en naturvetenskaplig linje och en musikestetisk linje. Hon skriver att texterna som

eleverna arbetat med bestod av olika fasta strukturer (rapporter, analyser, argumenterande text). I resultatet framkommer att lärarna agerar som experter inom text, textnormer och vad skrivande innebär, och rapportskrivande och analyser av litteratur bidrog inte till att eleverna fick utveckla sitt språk. Innehållet var på förhand bestämt och dessa uppgifter fungerade mer som en mall som skulle följas.

Jonssons (2006) resultat indikerar att talet, skrivandet, tecknandet och målandet anses vara viktiga kunskaper och pekade på en intellektuell men också praktisk färdighet. Läraren ska tillvarata dessa kunskaper och färdigheter, och utifrån elevens språk och erfarenheter av språk uppmuntra eleven att uttrycka sig via både text och bild (Jonsson, 2006). Parmenius Swärds (2008) resultat åskådliggjorde att eleverna inte fick träna på att skriva texter utan en lika bestämd struktur som rapporter och analyser har. Av resultatet framkommer även att de musikestetiska eleverna upplevde skrivning som något de ville träna på, och eleverna i naturvetenskap menade att bearbetning av redan skrivna texter hade gynnat dem i sin skrivutveckling, detta eftersom eleverna upplevde att det var viktigt för dem att få öva och experimentera med texter, jämföra texter med varandra och resonera om innehåll och form.

Tanti (2012) har genomfört en studie där hon undersökt möjligheterna med bloggskrivande för skrivutveckling, med 15 elever i 8-10 årsåldern i Australien. Samtliga elever i undersökningen fick göra en egen blogg, där läraren stöttade eleverna och guidade dem genom arbetet. Tantis (2012) resultat visade att eleverna kunde utveckla skriftliga färdigheter genom att skriva bloggar. Eleverna fick möjlighet att kommentera varandras bloggar för att ge återkoppling till varandras texter. Yunus, Nordin, Salehi, Sun och Embi (2013a) har gjort en kvalitativ studie vilken innefattade 23 engelsklärare som undervisade elever i åldrarna 11-18 i Malaysia. Undersökningen gjordes med semi-strukturerade intervjuer och frågorna behandlade fördelar och nackdelar med digitala verktyg i läs- och skrivundervisningen för engelska som andraspråkselever. Resultatet pekade på att digitala verktyg i skrivundervisningen kan vara effektiva i skrivaktiviteter. De deltagande lärarna var enade om att traditionell skrivundervisning gjorde eleverna uttråkade. De digitala verktygen gav även eleverna möjligheten att skapa och dela sina texter med andra elever.

Tantis (2012) analys av elevernas bloggar synliggör att eleverna kan hantera och skriva fram olika pronomen, komplexa meningar, konjunktioner och dylikt. Att arbeta med digitala verktyg visar att elevernas sätt att kommunicera, reflektera och identifiera påverkas, och utvecklar deras skriftliga förmågor. Tanti (2012) beskriver det som att eleverna blev medvetna om att de skriver för någon annan i sin blogg, och att texten ska läsas av någon annan, därmed anpassar eleverna sin text för att kunna interagera med dess åhörare. Yunus et al. (2013a) skriver att sökningar på internet tillåter eleverna att läsa olika sorters texter. Om eleverna redan använder olika digitala verktyg hemma skulle integreringen av digitala verktyg i skolan vara främjande för deras skrivande, men också för deras läsning. Yunus et al. (2013a) framhåller att lärarna upplever att digitala verktyg i skolan skulle kunna göra skrivundervisningen mer intressant, vilket skulle kunna leda till att eleverna behåller sitt fokus på lektionen. Tantis (2012) skriver i sitt resultat att även om det inte fanns stora bevis på att arbetet med skrivning i blogg ger god skrivutveckling, så finns det fortfarande ett stort engagemang och stor motivation hos eleverna att fortsätta skriva och ladda upp nya inlägg. Yunus et al. (2013a) framhåller att eleverna använder olika digitala verktyg hemma vilket, enligt Yunus et al. (2013a), borde vara en anledning till att undervisningen ska följa med i den teknologiska utveckling som sker.

Lärarna i Yunus et al. (2013a) studie framhåller att om eleverna har fokus på undervisningen och är intresserade av det som skall göras, är det lättare för läraren att få eleverna att behålla fokus och inte bli uttråkade. Däremot fanns det negativa aspekter med digitala verktyg i skrivundervisningen också, bland annat klargör resultatet att eleverna ofta plagierar textmaterial från internet när de skriver egna texter. Dessutom måste läraren ha kompetens att använda och lära ut digitala verktyg till eleverna för att de skall kunna följa med i undervisningen. En lärare uttrycker sig på följande sätt: *"If teachers can't use ICT competently, it's better for them not to use it. Otherwise, students might not get what you're trying to teach"* (Yunus et al. 2013a, s. 127).

2.4 Problemområde, syfte och frågeställningar

Tidigare forskning betonade bildens betydelse (Jonsson, 2006) för skrivutveckling, men också betydelsen av att pedagoger, oavsett ämnesinriktning, skall vara utbildade i läs- och skrivsvårigheter. Trots detta väljer skolor att satsa på generella språkutvecklande insatser, istället för att fortbilda specifika pedagoger vilket inte ses som lönsamt (Lindén, 2010). Vi kan se att om lärare inte kan identifiera läs- och skrivsvårigheter i ett tidigt skede, kan elever utveckla destruktiva strategier i skolan, som i sin tur kan leda till en begränsad delaktighet i samhället (Fouganthine, 2012; Parmenius Swärd, 2008). Vad vi i tidigare forskning däremot inte kunde urskilja var vad som påverkar skrivundervisningen, och vad som gör skrivundervisningen framgångsrik och leder till att eleverna utvecklar sin skrivning. På grund av de problematiska aspekter vi ovan kunnat urskilja har vi med denna litteraturstudie syftet att undersöka vilka faktorer som påverkar skrivutveckling. Specifikt har vi för avsikt att besvara frågeställningen: vad kan, enligt forskning, hjälpa grundskoleelever att utveckla sina skriftliga förmågor i ämnet svenska?

3 Metod

I detta avsnitt beskrivs de metoder som använts när vi undersökt vad forskning säger om skrivutveckling. Det som behandlas i följande avsnitt är beskrivningar av databaser och vilka sökord som används och vilka val som togs vid insamlingen av data, tillvägagångssätt vid bortfall av artiklar samt analys av vald data. Denna litteraturstudie tar sitt avstamp i svenskämnet och vi vill se vad forskning säger kan främja skrivutveckling inom ämnet svenska. Med det sagt har vi inte enbart granskat artiklar som forskat på svenskämnet som så, utan även artiklar som undersökt hur man arbetat med skrivutveckling inom andra ämnen. Detta för att det kan finnas metoder runt om i världen som internationell forskning undersökt, men inte svensk. Därmed har vi sökt på andraspråk- och modersmålsundervisning på ERIC för att ta del av internationell forskning kring skrivutveckling som skulle kunna implementeras på svenskundervisningen i svensk skola.

3.1 Insamling av datamaterial

Konsten att söka i databaser är enligt Eriksson Barajas et al. (2013) att formulera rätt sökord. När vi började söka efter artiklar gjordes först allmänna sökningar på begreppet skrivutveckling på diva-portal.org för att få en överblick av forskningsområdet. Vid denna övergripande sökning kunde vi söka vidare på de artiklar som fanns i respektive studie för att se hur omfattande och internationellt forskningsområdet är, samt se om någon av de artiklarna kunde användas i vår egna studie. När vi sedan påbörjade vår insamling av empiri använde vi oss i huvudsak av två databaser, ERIC och SwePub. Dessa databaser presenteras längre ned i detta avsnitt, där vi gjort systematiska sökningar.

Vi har även använt oss av manuella sökningar genom diva-portal.org och Google Scholar när vi upptäckt att artiklar som ej varit vetenskapliga nämnt en avhandling eller dylikt som kunde vara av intresse. Vi ville att vårt empiriska material skulle utgöras av så aktuell forskning som möjligt, vi valde därför att göra en avgränsning vid året 2010. På ERIC fanns inte avgränsningen 2010, utan närmast årtal var 2009 eller 2014. För att inte gå miste om för mycket forskning valde vi att inte göra avgränsningen från 2014 då vi ansåg att detta skulle kunna begränsa våra resultat markant. Därav gjorde vi avgränsningen efter år 2009, och den forskning som sökningen genererade som publicerades 2009 har exkluderats från vårt empiriska material. På SwePub fanns det en funktion där vi kunde välja från vilket specifikt årtal vi ville att artiklarna skulle vara publicerade. Vi kunde därmed granska artiklar som publicerats från 2010 och framåt.

3.1.1 Databasen SwePub

SwePub är en svensk databas där det finns svensk forskning på flera olika språk. I databasen SwePub kunde vi använda både svenska och engelska sökord. Men eftersom studien är inriktad mot ämnet svenska ville vi framförallt ta reda på vad forskning som bedrivits i Sverige säger om skrivutveckling. På SwePub använde vi sökord som "lärande genom text", "skrivutveckling" och 'specialpedagogik', vilka gav oss relativt breda sökresultat vilket gjorde att vi var tvungna att göra avgränsningar. De avgränsningar som användes i SwePub var 'samhällsvetenskap', 'refereegranskat', 'övrigt vetenskapligt', 'tidskriftsartikel', och 'doktorsavhandling'. Avgränsningen samhällsvetenskap har gjorts oberoende av sökord eftersom utbildningsvetenskap faller under samhällsvetenskap. Vi valde att göra avgränsningen "fritt online" efter att vi funnit artiklar som vi inte kunde få åtkomst till. De artiklarna som då framkom kunde vi läsa, och behövde därmed inte göra några manuella sökningar.

Efter att vi gjort relativt breda sökningar kom vi fram till att vi behövde få ett snävare resultat, och insåg att ordet *skrivutveckling* kunde delas på olika sätt. Eriksson Barajas, Forsberg och Engström, (2013:81) skriver om trunkering av sökord, och genom det trunkerade sökordet skriv* på SwePub kunde vi göra en bredare sökning och på så sätt få ett bredare resultat gällande artiklar som berör skrivutveckling. Genom detta sökord kunde vi även nå artiklar som handlade om skrivmetoder, eftersom vi genom trunkering kunde få fram artiklar som började på ordet skriv. Genom det trunkerade sökordet skriv*, ihop med avgränsningar relevanta för vår studie, fann vi en artikel med Tjernberg (2007) med titeln *Specialpedagogik i vardagen*. I denna artikel nämner Tjernberg sin avhandling, och vi upplevde att ämnet var en intressant ingång till vår studie. Vi gjorde en manuell sökning på Tjernbergs avhandling via SwePub där sökorden var Catharina Tjernberg. Där fick vi fem resultat, varav en licentiathandling och en doktorsavhandling samt tre tidskriftsartiklar varav en var den ovan nämnda artikeln. Genom litteraturstudiens gång upptäckte vi att svensk forskning gjorts på skrivförmågan men vi har även valt att vända oss till internationell forskning som bedrivits på modersmål.

3.1.2 Databasen ERIC

I databasen ERIC, vilket står för Education Resources Information Center, finns internationella artiklar. Eftersom ERIC är en internationell databas där sökningarna görs med engelska sökord, har vi inte alltid fått fram den data vi är ute efter när det gäller ämnet svenska, vilket är det ämne vår litteraturstudie utgår från. Sökningarna på ERIC blev inledningsvis inriktade mot skrivning i allmänhet, både för modersmål och andraspråk. På ERIC använde vi sökord som 'writing', 'development' och 'writing skills'. I ERIC påträffade vi oerhört många resultat när vi sökt på

sökorden ovan, och behövde därmed göra avgränsningar för att få mer specificerade sökresultat. Avgränsningen 'writing skills' har varit en ständig avgränsning då vi anser att detta varit den mest relevanta avgränsningen för vår studie, men vi har också ständigt avgränsat våra sökningar mot 'peer reviewed only' för att ha empiri som blivit granskad. Efter att vi stött på många artiklar som inte gick att få åtkomst till på ERIC, gjorde vi avgränsningen *Full text available on ERIC*. Det framkom dock några artiklar som vi inte kunde få åtkomst till trots ovan avgränsning, då gjordes en manuell sökning på artikelns titel och författare.

När vi sökte på ERIC använde vi den *booleska operatorn* "AND" ihop med våra sökord, vilket gjorde att vi kunde hitta artiklar med som behandlade både A och B i en och samma sökning. Då valde vi att söka på 'writing AND development' och 'writing AND skills'. Eriksson Barajas et al. (2013:79) skriver att denna typ av begränsning används när man vill ge sökningen ett smalare resultat, men efter många sökningar med sökord som de ovan nämnda, märkte vi att flertalet artiklar om skrivutveckling också behandlar digitala verktyg som ett pedagogiskt stöd. Därmed började vi också söka efter artiklar som behandlade pedagogiska digitala verktyg. Sökord som användes då var 'ICT AND writing skills'.

3.2 Urval

Efter att vi fått ett flertal relevanta sökningar på våra respektive sökord började vi göra urval. En del artiklar gick att sälla bort genom att betrakta titeln, då vi kunde konstatera att artikeln inte berörde vårt ämnesområde. Vi stötte exempelvis på titlar som *Att skriva referenser enligt APA-stilen i SwePub*. Därmed gjordes det första urvalet. När vi sökte på ERIC fann vi bland annat artiklar vars titel innehöll bland annat *disabilities*, vilka ofta handlade om grova funktionsnedsättningar som placerat eleverna i studien i särskola, något vi inte ansåg var relevant för vår litteraturstudie då elevernas kunskaper inte bedöms efter samma läroplan som används i vanlig grundskola. Men eftersom artiklarna med ordet *disabilities* i titeln även kunde handla om elever med dyslexi eller dövhet lästes samtliga artiklars abstrakt, detta eftersom det kunde handla om funktionsnedsättningar som kunde ge oss värdefull information om metoder som används för att utveckla funktionshindrade elevers skriftliga förmåga.

Det andra urvalet gjordes efter att vi läst de till synes relevanta artiklarnas abstrakt, och för att verkligen kunna avgöra om dessa artiklar behandlade vårt syfte behövde vi se vilket forskningsområde de valda studierna omfattade. Om artikeln verkade relevant för vår studie gick vi vidare och för att avgöra om artikeln behandlade rätt population. Vi ansåg detta vara viktigt för att vi skulle kunna få så valida resultat som möjligt. När vi sedan gått igenom alla dessa delar kunde vi bedöma om artikeln behandlade vårt syfte och därmed var relevant för vår studie. Artiklar som valts till vårt empiriska material har behandlat ämnen som inte är direkt kopplade till våra sökord, exempelvis genererade sökordet "skrivutveckling" ett antal artiklar som berör andraspråkselever eller digitala verktyg. Exkludering kunde ske efter att vi läst artiklarnas abstrakt där vi bland annat kunde se att studierna var gjorda på högskolestudenter, och eftersom den population vi riktar in oss på är grundskoleelever kändes inte dessa artiklar varken relevanta eller valida för vår studie. Däremot har vi undersökt forskning som bedrivits på gymnasieelever, då det kan finnas metoder där som skulle kunna implementeras i grundskolan. Våra sökningar har varit väldigt snäva för att kunna fånga vårt ämne och syfte, men också varit breda i våra val då skrivutveckling är något alla elever arbetar med i skolan, oberoende av handikapp eller svårigheter.

3.3 Analys av insamlat datamaterial

När vi gjort våra sökningar och urval hade vi samlat vårt empiriska material på hög och behövde sortera dem för att se vad vi egentligen hade fått fram. För att tydligt se vad vi samlat på oss skrev vi upp de olika teman vi kunde urskilja i artiklarna. Detta gjorde vi genom att markera varje tema vi kunde urskilja i vårt empiriska material med färger. De teman vi kunde urskilja var:

- *Skrivundervisning* vilket syftar till konkreta arbetssätt och metoder för att ta sig an skrivutveckling,
- *Kontextens betydelse* syftar till att elevers skrivning skett inom en förutbestämd kontext eller ram för ett tema, exempelvis arbeta med texter om djur,
- *Digitala verktyg* vilket innebär att teknologi använts som ett hjälpmedel i skrivundervisningen,
- *Fortbildning* vilket syftar till lärarnas utbildning och möjligheter till vidare fortbildning inom yrket.

De teman vi urskiljt kan vid första anblick verka ligga långt ifrån varandra, men efter vår analys av resultaten berör de alla skrivutveckling på något sätt. En del av artiklarna berörde flera av våra teman, exempelvis skrivundervisning och digitala verktyg där forskarna undersökt hur digitala verktyg kan bidra till skrivundervisning. Här har vi fått ta ställning till varje enskild artikel och, när vi ansett det nödvändigt, gjort en uppdelning av resultaten vilket gjort att en forskares resultat kan finnas i två teman. I resultatkapitlet står dessa teman som rubriker för att studiernas resultat skall förstås tydligare. Varje tema granskades objektivt för att synliggöra likheter och skillnader mellan artiklarnas resultat, vilket utgjorde grunden för vår resultatdiskussion där vi vägt artiklarnas resultat mot litteraturstudiens bakgrund och tidigare forskning.

3.4 Artikelpresentation

I detta avsnitt presenteras vår empiri, hur studierna är gjorda, var de är gjorda, och vilka som ingick i studien. Vi har valt att göra en avgränsning vid året 2010 för att få så aktuell forskning som möjligt. Eftersom en del av artiklarna är internationella studier har vi tagit ställning till det svenska årskurs-systemet och "översatt" samtliga åldrar på eleverna i studierna till den svenska översättningen.

Abdelrahman, Dewitt, Alias & Rahman (2017) har gjort en undersökning på 30 elever mellan 13-18 år i Qatar där de ville undersöka effekten av FL, flipped learning. FL går ut på att eleverna får ta del av videolektioner om beskrivande texter som läxa, som sedan skall bearbetas under lektionstid. Undersökningen genomfördes genom före- och eftertest på en kontrollgrupp och en testgrupp. Testgruppen fick genomföra fyra FL lektioner på fyra veckor. FL var utformad så eleverna kunde få kunskaper och färdigheter för att skriva beskrivande stycken på engelska. För att säkerställa resultatet gjordes även intervjuer med elever från testgruppen, för att ta reda på deras erfarenheter av att arbeta med FL modulen.

Akdal och Sahins (2014) studie gjordes genom observationer på Akpinar Primary School i Turkiet. 42 stycken 10-åringar deltog i studien och genomförde ett förtest och ett eftertest där de var jämnt uppdelade i en testgrupp och en kontrollgrupp. Testgruppen arbetade med intertextuell läsning,

medan kontrollgruppen inte arbetade med den intertextuella läsningen. I slutet av undersökningen genomfördes en skrivuppgift med båda grupperna där sedan skillnaderna undersöktes.

Alatalo (2011) har genomfört en enkät med 249 klasslärare, fördelade på 67 skolor i Sverige, med syftet att förstå och beskriva lärares möjligheter och svårigheter med skicklig läs- och skrivundervisning. De 249 klasslärarna, 20 övriga lärare samt 31 specialpedagoger gjorde även ett kunskapstest. Frågor i kunskapstestet handlade bland annat om stavningsregler, fonem, särskrivning och dubbelteckning.

Elgün Gündüz och Doğan Ünal (2016) observerade lärares undervisningsmetoder för att utveckla språket. Undersökningen genomfördes i Turkiet på 50 elever i 11-årsåldern, där de undersökte den MI-baserade aktiviteten som står för "*multiple intelligence activities*", vilket innebär att man arbetar med olika konstformer som musik, teater, lekar, spela, texter, bilder, etc. Undersökningen genomfördes på en testgrupp och en kontrollgrupp för att kunna jämföra resultaten. Aktiviteten innebar att läraren utgick från ett tema som eleverna kände igen och kunde koppla till sitt vardagsliv och erfarenheter, detta tema var djur, då elever i denna åldern tenderar att vara intresserade av djurriket.

Jinajai & Rattanavich (2015) har gjort en undersökning elevers läs- och skrivförmåga förbättras genom datorassisterad instruktion. Undersökningen genomfördes i Thailand under tio veckors tid och resultatet samlades in genom ett förtest och ett eftertest. 360 elever i 14-årsåldern deltog i undersökningen som gjordes genom ytterligare tre olika läsprov, ett skrivprov och ett frågeformulär om intresset att lära sig engelska. Undersökningen genomfördes på en experimentgrupp som jämfördes med en kontrollgrupp.

Murugiah (2013) har genom intervjuer och observationer studerat hur effektiv användningen av en kreativ skrivmodell är i ett skrivande klassrum. Den kreativa skrivmodellen var konstruerad för de 36 eleverna, som hade engelska som andra- eller tredjespråk, på en skola i Malaysia. Eleverna som ingick i studien 15-åriga elever, som förväntades gå ut skolan med högsta betyg. Eleverna valdes eftersom de trots sina höga betyg hade svårt att skriva kreativa texter och använda ett varierat ordförråd.

Somba, Obura, Njuguna, Itevete, Mulwa och Wandera (2015) har genomfört en observationsstudie av elever i åldern 15-18 i Kenya, 25 elever med franska som modersmål, 25 med arabiska och 25 med engelska. Syftet var att undersöka om eleverna kunde nå bättre resultat vid kombinerade genre- och processbaserade skrivuppgifter jämfört med arbete med annan form av skrivuppgifter. Undersökningen innefattade två moment, en skrivuppgift utan den kombinerade metoden, och en skrivuppgift efter att eleverna hade arbetat med den kombinerade skrivmetoden.

Tjernberg (2011) har gjort observationer av och samtal med sex lärare, två speciallärare, en logoped samt rektor i Sverige, med syftet att analysera framgångsfaktorer i lärares undervisning, samt vilka förutsättningar finns för fortsatt reflekterande yrkeskunnande. Studien genomfördes på en skola i ett mindre samhälle, där Tjernberg strategiskt valt ut lärarna på grund av deras framgångsrika arbete med elever med läs- och skrivsvårigheter. Eleverna som dessa lärare undervisade har lyckats bra i sin skriftspråksutveckling, även de elever med läs- och skrivsvårigheter. Tjernbergs fokus låg på att synliggöra vilken typ av undervisningsaktiviteter som tog plats i klassrummet.

Tjernbergs (2013) studie genomfördes i en skola i södra Sverige och valdes då den uppvisat goda resultat för elever med läs- och skrivsvårigheter, där samtliga elever i årskurs 5 med konstaterade läs- och skrivsvårigheter klarade nationella proven. Tjernberg (2013) syfte var att undersöka de framgångsfaktorer som finns i läs- och skrivlärande samt hur lärare utvecklar sin yrkesskicklighet. För att kunna svara till sitt syfte har Tjernberg (2013) gjort sammanlagt 48 klassrumsobservationer där hon följt elever med en dyslexidiagnos under tiden de gick i årskurserna 1-5 under åren 2008-2012, samt 51 medvetandegörande samtal med pedagoger under samma period.

Vuorenpää (2016) har studerat litteracitet i årskurs F-3, 60 elever från tre olika skolor från Stockholm. Insamling av resultat har skett genom observation med hjälp av fältanteckningar, upptagning av ljud, videofilm, fotografi samt skoldokument så som klasscheman. Undersökningen omfattade sammanlagt 150 timmar observation, och studien grundar sig i tre olika litteracitetskedjor, faktatext, berättelse och dikt.

Wirdeńs (2013) har studerat lärarinteraktion och lärarstöd för skrivande i skolan. Studien gjordes genom observationer av en lärare i svenska på en högstadieskola i Sverige, som önskat få sin undervisning synliggjord för utveckling av densamma. Observationen utgjordes av tre skrivlektioner med denna lärare och 35 elever i 13-årsåldern där uppgiften eleverna skulle göra var en skrivuppgift där de skulle skriva ett brev till en av karaktärerna i en bok de läst gemensamt. Wirdeńs (2013) observerade olika aspekter i lärarens undervisning, så som tydlighet, upplägg och instruktion. Wirdeńs (2013) tittade även på elevernas texter för att se om de förstått uppgiften.

Yunus, Nordin, Salehi, Embi & Salehi (2013b) har gjort en kvalitativ studie där de har gjort semistrukturerade intervjuer med 33 lärare som arbetar med elever i åldrarna 13-18 i Malaysia. Frågorna de ville ha svar på i intervjuerna var vilka fördelar och nackdelar det fanns vid användning av digitala verktyg i skrivutvecklings syfte för elever med engelska som andraspråk, samt hur malaysiska andraspråkslärare planerar aktiviteter innehållande digitala verktyg i undervisningen för skrivutveckling.

4 Resultat

I följande avsnitt presenteras vårt empiriska materials resultat. Resultaten ställs mot varandra i syfte att lyfta fram likheter och skillnader dem emellan. Resultaten har tematiserats för att underlätta jämförelsen. De teman som hittats i resultaten är *skrivundervisning* vilket syftar till konkreta arbetssätt och metoder för att ta sig an skrivutveckling, *kontextens betydelse* syftar till att elevers skrivning skett inom en förbestämd kontext eller ram för ett tema, *digitala verktyg* vilket innebär att teknologi använts som ett hjälpmedel i undervisningen, och *fortbildning* vilket syftar till lärarnas egen utbildning och möjligheter till vidare fortbildning inom yrket.

4.1 Skrivundervisning

Tjernbergs (2011) resultat av studien om framgångsfaktorer i lärares undervisning visade att fokus låg på skriftspråksaktiviteter och dialogövningar, där det var hög aktivitet på lektionerna och eleverna tog upp det mesta av talutrymmet. Det fanns ett tydligt undervisningsinnehåll och en tydlig struktur för lektionen och eleverna utmanades samtidigt som lärarna fanns som stöd. Samtalade,

läsande, skrivande och räknande skedde interaktivt och lärarna betonade vikten av att arbeta med muntliga framställningar. Murugiah (2013) har utvecklat en tydlig skrivmodell som är designad att utgå från kreativt skrivande för att utveckla elevers ordförråd och kreativitet genom fyra steg. Den kreativa skrivmodellen har fyra steg, som eleverna arbetar med och som blir gradvis svårare för att slutligen mynna ut i en självständig skriven text. Tjernberg (2011) resultat synliggjorde att lärarna använde högläsning som en väg till skriften och undervisningen startade alltid gemensamt för att sedan övergå till enskilt arbete. Utifrån de klassrumsobservationer som Murugiah (2013) gjorde framkom att eleverna var tveksamma till den kreativa skrivmodellen i början av arbetet, och eleverna tyckte att denna skrivmodell var svår då de upplevde att den inte var anpassad till deras nivå. En del elever stavade ord och använde fraser på fel sätt, vilket var en konsekvens av att ha kopierat exempel från den kreativa skrivmodellen utan någon bearbetning. Eleverna tyckte dock att med hjälp av läraren och övning förstod de mer och mer, och de upplevde att de blivit mer bekväma i sitt skrivande, både gällande ordförråd och kreativitet. Resultatet av Murugiahs (2013) kreativa skrivmodell uppvisade däremot att 97 % av eleverna hade förbättrats i de texter som skrivits efter arbetet med den kreativa skrivmodellen.

Tjernberg (2013) syfte med sin doktorsavhandling var att undersöka de framgångsfaktorer som fanns i läs- och skrivlärande. En viktig aspekt att analysera var elever med läs- och skrivsvårigheter, samt hur lärare utvecklade sin yrkesskicklighet. Tjernbergs (2013) resultat pekade på att framgångsrik läs- och skrivutveckling krävde att läraren arbetade utifrån språkutvecklande sammanhang vilket innebar både skriftspråkighet och muntlighet. Fokus låg med andra ord på att hitta metoder för framgångsrik läs- och skrivpedagogik, synliggöra de positiva aspekterna och inte problematisera verksamheten. Tjernberg (2013) kunde genom sin observations- och intervjustudie se att undervisningen utgick från muntlig framställning. Det som utmärkte sig på den skola som Tjernbergs (2013) studie ägt rum var att de språkliga aktiviteterna skedde i ett interaktivt klassrum. Genom Vuorenpääs (2016) studie av elevers framställning av text genom litteracitetskedjor, fick hon fram resultatet att språkanvändning var viktig för eleverna. Detta arbetades med genom olika samtalsformer i smågrupper för att få en större variation i samtalsmönstret, där läraren inte agerade som primärtalare utan släppte sin lärarroll. På detta sätt kunde läraren följa elevernas samtal och därmed ge eleverna större möjlighet att ta egna initiativ i samtalet.

Resultaten pekade att för att skapa framgångsrik skrivundervisning för ett läs- och skrivutvecklande ändamål krävs det att läraren har ett bra undervisningsupplägg och finns som ett stöd för eleverna. Muntliga framställningar och olika samtalsformer öppnade möjligheter för eleverna att ta större initiativ i sin utveckling. Det visade även att språkliga aktiviteter och språkutvecklande sammanhang är viktiga för att elever ska kunna utvecklas. Detta kan göras genom språkliga aktiviteter som görs interaktivt elever emellan.

4.2 Kontextens betydelse

Somba et al. (2015) har genomfört en observationsstudie där syftet var att undersöka om eleverna kunde nå bättre resultat vid kombinerade genre- och processbaserade skrivuppgifter, jämfört med skrivuppgifter som inte är kombinerade. De förklarar att en genrebaserad skrivuppgift befinner sig i en socialt förankrad kontext, vilket innebär att eleverna lär sig språk genom imitation och utforskande av andra texter. Den processbaserade skrivuppgiften är däremot byggd på planering, insamling av information och utarbetande genom en utvecklingsprocess med stöd av lärare. Sombas et al. (2015) resultat visade att 15 av 25 elever gjorde framsteg efter arbete med den kombinerade

skrivuppgiften. Fem elever fick samma resultat och fem elever presterade sämre. Resultatet åskådliggjorde också att den kombinerade skrivuppgiften gjorde det lättare för eleverna att åstadkomma det som förväntades av dem. I Wirdenäs (2013) observationsstudie av skrivning av ett brev pekade resultatet på att lärarens undervisning låg på en för hög nivå för eleverna att förstå. Den planering läraren gjort hade ett flertal steg men då hans muntliga och skriftliga instruktioner inte var tillräckligt tydliga behövde 12 av 20 elever hjälp direkt efter genomgången. Ur resultatet framgick även att lärarens muntliga instruktion förutsatte att eleverna hade förkunskaper om ett brevets struktur, dessutom delades inte mallen av ett brevets struktur ut till eleverna. Vid avslutningen av arbetet med breven hade många elever fortfarande inte förstått strukturen på ett brev.

Sombas et al. (2015) resultat synliggjorde att de 10 av 25 elever som inte presterade bättre i den kombinerade skrivuppgiften hade mer eller mindre kopierat de exempeltexter som de granskat vid uppstart av skrivuppgiften. Somba et al. (2015) skriver fram att problematiken var att eleverna vid uppstart av arbetet använde mallen och kopierade av den ordagrant, eleverna förstod inte att mallen var en exempeltext. Detta ledde till att svaren på frågorna som stod i mallen var de svar som eleverna gav i sina egna texter, vilket resulterade i att elevernas individuella kreativitet inte blev synlig. Resultatet av Wirdenäs (2013) studie visade att språket eleverna använde sig av i breven var väldigt formellt, vilket kunde bero på att brevet som eleverna fick se som mall inte delades ut. Om eleverna fått mallen utdelad till sig hade tydligheten blivit större.

Akdal och Sahin (2014) har undersökt effekten av intertextuell läsning som innebär att eleverna använder skönlitterära böcker, multimodala medier eller filmer som de kan inspireras av i sin skrivning, elever som deltog i studien var elva år. Resultatet gav bevis på att testgruppen som arbetade med den intertextuella läsningen hade gjort stora framsteg gällande användandet av nya ord som de använde i sina texter. Elgün Gündüz och Doğan Ünal (2016) har undersökt MI-baserade klassrumsaktiviteter (*multiple intelligence activities*), vilka gjordes inom en förbestämd kontext, på en testgrupp och en kontrollgrupp med syftet att se vilka effekter som påträffades i klassrummet efter arbete med MI. Resultatet gav bevis på att den MI-baserade aktiviteten hade god effekt på elevernas skrivutveckling och den var mer effektiv gällande detta än den traditionella skrivundervisningen. Integrering av flera aktiviteter i undervisningen visade sig kunna bidra till att eleverna utvecklade sin skrivförmåga, vilket synliggjordes av att elevernas skrivande blev mer effektivt när de arbetade inom en kontext. I Sombas et al. (2015) resultat indikerar också på att eleverna hade en större vilja att utöka sitt ordförråd efter arbetet med den kombinerade skrivuppgiften, och de använde sig av olika skrivtekniker där de skrev med spänning, humor och beskrivande uttryck, vilket gjorde att strukturen på deras texter höll en högre nivå. Vuorenpääs (2016) resultat visade att litteracitetskedjor var ett bra underlag för eleverna som skrivmallar. Dessa kedjor bestod av en början, händelse, slut, rubrik, fyra meningar och frågemeningar. Arbetet med litteracitetskedjorna utgick från ett valt tema från läraren, utifrån vilket eleverna skulle skriva en egen text/dikt/dylykt som de kunde bli inspirerade av. Resultatet konstaterade att den bestämda strukturen för texterna skapade begränsad möjlighet för eleverna att ta egna initiativ, då temat redan var bestämt, vilket ledde till att eleverna hade en väldigt liten variation i sin språk användning.

Både Sombas et al. (2015) och Elgün Gündüz och Doğan Ünal (2016) resultat förespråkar kontextbaserade skrivuppgifter som bidrar med bättre struktur på elevernas texter. De två resultaten indikerar att användning av en kontext som eleverna är bekanta med förbättrar elevernas prestationer, bland annat vad gäller användningen av fler ord och produktion av texter som har en

mer kreativ anda. Akdal och Sahins (2014) studie har det mesta av sitt fokus i läsning, men indikerade likt Elgün Gündüz och Doğan Ünal (2016) att flera aktiviteter inom samma undervisning kan vara en fördel för skrivutveckling. Vuorenpää (2016) är däremot ingen förespråkare av kontexter där textstrukturer är förbestämda, då detta hämmar elevernas fantasi och möjlighet till att ta egna initiativ i sin skrivning. Vuorenpääs (2016) resultat pekade inte heller på att eleverna kan variera sitt språk eftersom en kontext har sitt eget språk, i diskuterande texter skriver man exempelvis för det första, för det andra, däremot, å andra sidan, etc. Wirdenäs (2013) resultat åskådliggjorde myntets båda sidor, där kontextbaserade skrivuppgifter kan vara till stor hjälp för eleverna om allt material finns tillgängligt för dem, men om undervisningen inte strukturerad på ett sätt som eleverna kan följa med i, eller att innehållet är för svårt för eleverna att förstå, bidrar inte kontextbaserade skrivuppgifter till elevernas skrivutveckling.

4.3 Digitala verktyg

Yunus et al. (2013b), Jinajai och Rattanavichs (2015) och Abdelrahman et al. (2017) har alla bedrivit forskning om digitala verktyg i klassrummet och dess innebörd för undervisningen. Deras resultat pekade mot att datorisering i klassrummet ökar elevens motivation och kan hjälpa eleverna att utveckla sina förmågor samt att digitala verktyg ses som ett effektivt verktyg av lärare. Yunus et al. (2013b) studie gjordes med syftet att undersöka hur lärare såg på användningen av digitala verktyg inom skrivutveckling i undervisningen i engelska som andraspråk. Yunus et al. (2013b) skriver i sitt resultat, utifrån de svar som har sammanställts från intervjuerna, att fördelarna med digitala verktyg i undervisningen för andraspråkselever är att det ger eleverna motivation att vara kreativa och de kan använda de digitala verktygen för att hitta information om ett ämne de arbetar med. Jinajai och Rattanavichs (2015) har genomfört en studie om den datorassisterade instruktionen kan förbättra elevens skrivförmåga. Den datorassisterade instruktionen innebar att eleverna arbetade med skrivuppgifter på datorer. Detta för att de skulle kunna arbeta i sin egen takt och få snabb feedback av datorn om de gjorde fel någonstans, och gav eleverna möjlighet att rätta till felet. Resultatet synliggjorde att eleverna som var med i experimentgruppen gjorde en signifikant förbättring i läsning och skrivning i engelska, de förbättrade även sin förmåga till kreativt skrivande på datorn. I undersökningen svarade eleverna även att datorassisterad instruktion hjälpte dem att utveckla sin läs- och skrivförmåga.

Abdelrahman et al. (2017) har gjort en undersökning kring FL, flipped learning, vilket innebär att eleverna får videolektioner om beskrivande texter över internet som läxa som de ska arbeta med innan lektionen, och som ska bearbetas under lektionstillfället. Deras resultat synliggjorde att eleverna i testgruppen skrev bättre beskrivande texter än eleverna i kontrollgruppen på eftertestet. Resultatet synliggjorde elevernas medvetenhet om grammatik och styckeindelning, och överlag blev eleverna mer motiverade på lektionerna i skolan tack vare FL. Abdelrahmans et al. (2017) resultat visade även att arbete genom digitala verktyg hemma blev de sociala interaktionerna i skolan mer stimulerande och eleverna i testgruppen blev mer engagerade i skolarbetet. En elev i testgruppen berättar att denne kunde förstå mer på lektionen, då denne redan hade förkunskaper om beskrivande texter och vad som skulle arbetas med nästa lektion. Resultatet från Yunus et al. (2017b) påvisade också att eleverna kunde komma igång med sitt skrivande och enklare skriva texter på egen hand genom hjälp av digitala verktyg. Yunus et al. (2013b) och Abdelrahmans et al. (2017) resultat klargör att eleverna kunde använda digitala verktyg för att få hjälp med skolarbetet hemma, och att eleverna även använde sig av digitala verktyg hemma när de inte förstod en uppgift.

Yunus et al. (2013b) påvisade genom sitt resultat att eftersom eleverna använder digitala verktyg hemma kan elevernas kunskap om digitala verktyg utnyttjas, vilket borde göra det enklare för läraren att integrera digitala verktyg i sin undervisning.

Både Abdelrahman et al. (2017) och Jinajai och Rattanavichs (2015) resultat tydliggjorde att digitala verktyg kunde få lektionen mer intressant för eleverna, vilket i sin tur kunde leda till att eleverna blev mer fokuserade och utvecklade sin skrivning. Yunus et al (2013b) resultat pekade även på att eleverna kunde komma igång med sitt skrivande på egen hand genom digitala verktyg som hjälpmedel. De digitala verktygen kunde även ge eleverna snabbare återkoppling och gjorde undervisningen mer intressant i elevernas arbete, och som i sin tur underlättade arbetet för läraren. Både Yunus et al (2013b) och Abdelrahmans et al. (2017) resultat pekade även på att eftersom eleverna använder digitala verktyg hemma finns det en grund för fortsatt arbete med digitala verktyg i skolan, vilket ger eleverna bättre förutsättningar för skrivutveckling eftersom det är ett verktyg de är vana användare av.

4.4 Fortbildning

Alatalos (2011) genomförde en enkät med frågor som behandlade lärarens bakgrund, utbildning, den allmänna situationen i skolan, läromedel, erfarenheter och förhållningssätt i läs- och skrivundervisningen samt läs- och skrivsvårigheter. Lärarna skulle även uppskatta sin medvetenhet kring egna språkkunskaper, detta resultat pekade på att kunskaper om stavningsregler inte var beroende av utbildning utan av yrkeserfarenhet. Även Tjernberg (2013) har analyserat lärares uppfattningar kring sina egna kunskaper, med fokus på att utveckla dessa för att främja elevers läs- och skrivutveckling. I Tjernbergs (2013) analys av lärandemiljön visade resultatet att lärarna upplevde att de inte gavs möjlighet, varken på lärarutbildning eller i verksamheten, att reflektera och diskutera med andra lärarstudenter eller kollegor om de didaktiska frågorna som kan uppstå i en pedagogisk verksamhet. För utvecklandet av yrket och lärares kunskaper menar lärarna i studien att det måste finnas tid och möjlighet för fortbildning och mötesplatser där lärare kan dela erfarenheter med varandra. Tjernberg (2013) lyfte fram att trots denna önskan hos lärarna på skolan har de satsningar som gjorts på fortbildning inte gett någon märkbar effekt.

Även Alatalos (2011) resultat klargjorde att många lärare undervisade utan att reflektera över hur undervisningen påverkade elevernas utveckling, något Alatalo (2011) menar är oroväckande eftersom identifieringen av elevers läs- och skrivsvårigheter är essentiell för elevens fortsatta utveckling. Tjernberg (2011) skriver även i sin undersökning om framgångsfaktorer fram att lärarna i studien avsatt tid varje vecka inom arbetslaget för att reflektera över erfarenheter från respektive klassrum, men att detta är svårt att genomföra då andra uppgifter som anses vara viktigare tar upp den avsatta tiden för reflektion. Trots detta menar lärarna att tiden för reflektion också är viktig. I Tjernbergs (2013) resultat framkommer att lärarskicklighet är något som utvecklas genom interaktion, som är en social process, och det krävs tid, organisation och reflekterande samtal lärarna emellan.

Gemensamt för Alatalos (2011) och Tjernbergs (2011, 2013) resultat är att möjligheten för reflektion inom arbetsgruppen eller fortbildning inom ämnet är essentiellt för lärandet. Skillnaderna mellan de olika resultaten är att Alatalo (2011) gjort enkäter och Tjernberg (2011, 2013) gjort intervjuer med sina respondenter. Alatalo (2011) har ett allmänt grundskole-synsätt där fokus är läs-

och skrivinläring, medan Tjernberg (2011, 2013) har ett mer specialpedagogiskt synsätt med fokus på läs- och skrivsvårigheter. Oavsett synsätt ger reflektion och fortbildning verksamma lärare möjlighet att hålla sig uppdaterade om de undervisningsformer och trender som cirkulerar i den pedagogiska världen. Sådana strömningar kommer hela tiden och om lärare inte får chansen att reflektera, tillämpa och utvärdera undervisningen kan de inte heller utveckla varken sitt eget eller elevernas lärande.

5 Diskussion

I följande avsnitt kommer en diskussion att föras kring det resultat som kommit ur litteraturstudien. Vi ställer vårt resultat mot bakgrund och den tidigare forskning som presenterats i litteraturstudien.

5.1 Metoddiskussion

Vår litteraturstudie har både sina styrkor och svagheter, samt fördelar och nackdelar. Den mest signifikanta styrkan, som också skulle kunna betraktas som en svaghet, är att åldrarna på eleverna i vårt empiriska material skiljer sig markant från varandra, då studierna i det empiriska materialet behandlar barn och unga vuxna mellan 6-18 år gamla. Genom att ha ett så stort åldersspann kunde vi urskilja metoder som används exempelvis på högstadienivå som skulle kunna fungera på grundskolenivå. Åldersspannet är också vår litteraturstudies svaghet, då man kan ifrågasätta studiens reliabilitet. Den stora ålderskillnaden gör att det blir svårt för oss att avgöra om metoderna som lärarna i vår litteraturstudie använde sig av skulle kunna implementeras på *alla* elever, och att det inte bara var en tillfällighet att metoderna fungerade på de elever som var med i studierna.

5.1.1 Diskussion kring insamlingen av datamaterial

I detta avsnitt kommer ni få ta del av en diskussion kring insamlingen av vårt datamaterial. Detta avsnitt kommer att beröra våra argument till valda sökord, hur vi fått fram vårt urval och därmed vad som gjort att artiklar exkluderats.

Insamling av datamaterial har gjorts genom sökningar som utgår från vår frågeställning som berör svenskämnet. Eftersom vi hade väldigt lite erfarenhet av att söka på vetenskapliga artiklar, valdes ord som kunde ge oss en övergripande bild av skrivutveckling på ett internationellt plan. Samtliga artiklar har tagits fram genom sökord ihop med avgränsningar som varit relevanta. Dessa avgränsningar har gjort att flertalet artiklar har sållats bort, vilket kan ha medfört att relevanta artiklar för denna litteraturstudie har försvunnit. Genom att söka med svenska sökord på SwePub och de engelska motsvarigheterna på ERIC har vi gått miste om svensk forskning som publicerats på engelska, vilket inte varit något vi tänkt på under litteraturstudiens gång, något som säkerligen hade gynnat vårt resultat.

Vi upptäckte att flertalet av de artiklar vi fått fram genom våra sökningar på *skriv** och *writing skills* hade gjort studier på andraspråkselever, vilket vi tyckte var ett intressant perspektiv då dessa elever också skall utveckla sin skrivning. På grund av att detta intresse väckts sökte vi på *andraspråk skriv** på SwePub och *second language writing* på ERIC. Ihop med avgränsningar genererade inte dessa sökord några relevanta artiklar, och vi ansåg att de artiklar vi hittat med andra sökord som behandlade skrivutveckling för andraspråkselever var tillräckliga för vår litteraturstudie. Vi fortsatte därmed inte sökningen efter andraspråk eftersom detta inte var vårt

huvudsakliga fokus, utan grundskoleelever överlag. Det finns flera artiklar som exkluderats på grund av att studierna behandlat fel population, vår litteraturstudies huvudsakliga population är grundskoleelever, men hänsyn har tagits till studier på gymnasieelever då det skulle kunna finnas undervisningsmetoder där som går att implementera på grundskolan. Artiklar har också exkluderats på grund av deras abstrakter till synes inte behandlat vårt ämne, men som mycket väl kunnat göra detta, som vi då gått miste om.

På ERIC sökte vi på 'writing AND skills' och valde avgränsningen 'since 2014', eftersom vi med avgränsningen 'since 2009' fick 203 resultat vilket vi kände var många abstrakter att läsa och vi kunde inte göra några ytterligare passande avgränsningar gällande vårt ämne. Eftersom 'since 2009' var en avgränsning på ERIC, och avgränsning innan det var 'since 1999' vilket vi ansåg vara för långt bak i tiden för att basera vårt empiriska material på, och genom SwePub kunde vi välja fritt vilket årtal vi ville utgå från. Vi insåg sedan att vi med avgränsningen 'since 2014' gått miste om relevanta artiklar som publicerats mellan åren 2010-2014. Vi fick då gå tillbaka och göra samma sökning på nytt, med denna gång med avgränsningen 'since 2009', och manuellt välja bort de artiklar som publicerats år 2009. Vi ställer oss nu i slutet av arbetet med litteraturstudien frågan, vad är det egentligen för skillnad på 2009 och 2010, som var vår avgränsning för det empiriska materialet? Hade det spelat någon roll om vi valt 2009 istället för 2010? I efterhand inser vi att vi inte haft något att förlora om vi valt forskning innan 2010, det hade istället gett oss ett år till med publicerad forskning som kunde varit användbar. Det ser vi om vi tittar på vårt avsnitt om tidigare forskning, där vi har forskning som gjorts både 2006 och 2008, vilka vi inte hade valt om de inte varit relevanta för vår litteraturstudie. Med facit hand skulle vi valt att avgränsa våra sökningar vid 2009 för att underlätta vår artikelsökning.

5.1.2 Diskussion kring analysen av insamlat datamaterial

Här förs en diskussion kring hur analysen av vårt empiriska material har gjorts, samt om detta bidragit till litteraturstudiens reliabilitet.

När vi analyserade artiklarna kom vi fram till fyra teman, *skrivundervisning*, *kontextens betydelse*, *digitala verktyg* och *fortbildning*. Dessa teman utgjorde stora delar i flertalet artiklar, och blev därmed utgångspunkter för det resultat vi tagit fram. Problematiken med detta är att artiklarna inte enbart behandlade de delar som tematiserats, utan även andra intressanta aspekter som vi fått exkludera för att inte få ett alltför omfattande resultat som skulle blivit svårt att bearbeta. För att säkra reliabiliteten i vår litteraturstudie har vi valt att behandla de områden som varit mest centrala i de valda artiklarna. Vårt resultat kan ha påverkats av vår avgränsning vid årtalet 2010, eftersom det finns forskning innan dess som alldeles säkert varit relevant, men då valde vi att ta in det som tidigare forskning och diskutera vårt resultat med den forskningen i vår resultatdiskussion.

5.2 Resultatdiskussion

Vårt resultat säger oss att muntliga samspel främjar skrivutveckling. Om eleverna får diskutera med varandra och utbyta tankar och funderingar, och tillsammans producera text (Murugiah, 2013) kan de tillskansa sig nya språkliga kunskaper som kan användas i deras skrivning. Jonsson (2006) lyfter fram interaktiva skrivupplevelser som ihop med självständiga aktiviteter och lärarstöd kan bidra till att eleverna utvecklar sin skriftspråkighet. Jonsson (2006) beskriver talet, skriften, tecknandet och målandet som viktiga kunskaper när det gäller skrivutveckling, men menar att bilden inte skall ta

mer plats än texten utan ses som ett komplement till den skrivna texten. Vårt resultat åskådliggör samtal, skriftspråksaktiviteter och högläsning som vägar vilka leder till skrivutveckling, samtalen är också ett sätt för elever att ta egna initiativ, vilket kan påverka deras generella språkanvändning i positiv riktning.

För att en skrivutvecklande undervisning skall vara lyckad krävs att det finns ett tydligt undervisningsinnehåll med en genomtänkt struktur. Enligt Läroplanen (Skolverket, 2017a) ska skolan bidra till att eleverna blir goda och bidragande samhällsmedborgare, och om eleverna inte uppnår målen som finns i skolan kan eleverna i förlängningen betraktas som obegåvade och få mindre chans att lyckas i sitt samhällsdeltagande. Vårt resultat pekar även på att olika skrivmodeller kan vara svåra för eleverna att acceptera, men också att en tydlig skrivmodell ökar elevernas skriftliga texter gällande ordförråd och kreativitet. Det visade även att diskutera fel och jämföra skrivuppgifter är något som äldre elever önskar skulle ta mer plats i skrivundervisningen. Resultat åskådliggjorde även att skrivundervisningen ofta är baserad genom en viss struktur och genre såsom rapporter och analyser. Genom detta förbättras elevers skriftliga men däremot saknar elever möjligheten att få träna på att skriva fram denna struktur själva, istället för att få en mall som skall följas.

Läroplanen (Skolverket, 2017a) skriver fram ett av målen i ämnet svenska för elever i årskurs 4-6, vilket är att eleverna ska få utveckla sina språkliga förmågor genom att anpassa språk och struktur efter mottagare och sammanhang och använda de språkliga förmågorna för att skriva olika slags texter. Jonsson (2006) lyfter fram att elever bör få instruktioner och uppgifter utifrån sina språkliga förutsättningar och att användningen av kontext är essentiell för skriftspråksutveckling. Även vårt resultat påvisar vikten av att arbeta med en bestämd genre och struktur ger eleverna större möjligheter att nå målen för uppgiften. Däremot ser vi även ett problem med att arbeta med mallar, risken för missförstånd av instruktion och kopiering av mallen ökar. Om inte mallarna är tänkta att göras tillgängliga för eleverna hjälper de inte heller eleverna i deras förståelse för texters struktur.

Vårt resultat indikerar att intertextuell läsning bidrar till inläring av nya ord som eleverna kan använda i sina texter. Den intertextuella läsningen ser vi som en god grund både när det gäller läs- och skrivutveckling. Genom den intertextuella läsningen får eleverna tillämpa och lära sig nya ord som ger goda förutsättningar för textframställning. Johansson och Sandell Ring (2010) erbjuder eleverna med sin "cykel för undervisning och lärande" ett strukturerat arbete med en genre där de ges möjlighet att bearbeta texter och studera det ämnesspråk som används inom genren. Vårt resultat åskådliggör dock att bestämda skrivstrukturer kan hämma elevernas kreativitet och variation i sitt skriftspråk när de arbetar efter bestämda teman. Om flera språkliga aktiviteter integreras kan eleverna utveckla sin skrivförmåga. Sammantaget är vårt resultat gällande kontextens användning inom skrivundervisning tvetydigt. Dels kan arbete med kontexter ge läraren ett försprång om det är ett ämne som eleverna är bekanta med, men kontexter kan också göra eleverna förvirrade om uppgiftens instruktion är för komplicerad.

Läroplanen (2017a) skriver fram ett mål om att elever i svensk skola ska få möjlighet att arbeta med digitala verktyg och medier. Vårt resultat indikerar att användningen av digitala verktyg inom skrivundervisningen är uppskattat hos eleverna, ofta på grund av de digitala verktyg de själva har i hemmet. Resultatet pekar även på att digitala verktyg kan vara en stor hjälp för eleverna vid textproduktion, då de kan få hjälp med felstavade ord och grammatiska fel. Här ser vi dock stora

problem vid då rättstavningsprogram inte ger någon förklaring till varför ordet är fel. Frågan är om eleverna verkligen lär sig något under textproduktionen, eller om de producerar bra texter för att "datorn sa att de skulle göra så".

Tragetons (2014) resultat visade att eleverna som använde datorer i skrift presterade bättre än eleverna som arbetade med skrift för hand. Vårt resultat utifrån forskning som berörde digitala verktyg pekar därmed på att eleverna utvecklades när de fick arbeta med hjälp av digitala verktyg. Trageton (2014) menar även han att barn använder teknik som tv, video och telefon i hemmet, och att det borde utnyttjas i skolan. Vårt resultat åskådliggör att elever som använder digitala verktyg som hjälpmedel hemma, kunde genom digitala verktyg i sin undervisning prestera bättre på lektionerna. Digitala verktyg gjorde lektionerna mer intressanta för eleverna, då de redan hade viss förkunskap på hur de skulle arbeta, och de blev så på sätt mer motiverade i sitt arbete. En negativa med digitala verktyg utifrån resultatet av studierna är lärares syn på digitala verktyg, lärare var mindre benägna att använda digitala verktyg för de kände att de inte hade kompetensen som krävdes av dem för att använda det i sin undervisning. Digitala verktyg finner vi som ett kraftfullt komplement inom undervisningen som kan hjälpa eleverna att utveckla sina skrivförmågor. Däremot krävs kompetens från läraren för att kunna bruka detta i sin undervisning för att göra lektionen intressant för eleverna, och på detta sätt tillföra en intressant och stimulerande undervisning.

Något vi inte förväntade oss spela en så stor roll i elevers skrivutveckling, var vikten av fortbildning av lärare. Det ryms inte i vårt egentliga syfte med denna litteraturstudie, som var att undersöka undervisningsmetoder som bidrar till skrivutveckling, men det var en så pass intressant vinkel att vårt intresse för detta ämne växte. I vårt resultat framhålls fortbildning som ett sätt för läraren att främja elevers skrivutveckling, och Säljö (2015) tar upp problematiken med samhällsutvecklingen i vilken skola och utbildning inte hänger med i. Vårt resultat påvisar att pedagogiska idéer och undervisningsmetoder florerar i samhället och används utan reflektion (Tjernberg, 2013), och resultatet åskådliggör fortbildning av pedagoger som något essentiellt för att ha en välutvecklad utbildning som ligger i framkant vad gäller nya undervisningsmetoder. Att lärare ges möjlighet till reflektion inom arbetslag eller arbetsgrupp och möjlighet att fortbilda sig för att möta dessa undervisningsmetoder ser vi som oerhört viktigt. Resultatet indikerar att lärare önskar fler satsningar på fortbildning i skolan, även om den fortbildning som gjorts (Tjernberg, 2013) inte gett någon märkbar effekt. Vi ställer oss då frågan: om behovet av reflektion och fortbildning finns, varför finns ingen avsatt tid för det? Vårt resultat markerar dock att reflektion och fortbildning ger lärare möjligheter att hålla sig uppdaterade om nya undervisningsformer och trender, och ges en mötesplats där de får möjlighet till reflektion och utvärdering av sin undervisning.

Lindén (2010) pekar på att fortbildning av specialpedagoger kan hjälpa den grupp elever som behöver specialpedagogiskt stöd, men att rektorerna ser ett behov av generella insatser inom verksamheten för att hjälpa så många elever som möjligt, då fortbildning av specifika pedagoger inte anses vara lönsamt. Resultatet av vår litteraturstudie synliggör identifiering av elevers läs- och skrivsvårigheter som viktigt för elevens fortsatta utveckling, något som kanske inte är möjligt för verksamheten att genomföra om enbart generella insatser görs. Nordsted (2006) beskriver att individer med läs- och skrivsvårigheter kan uppfattas som obegåvade eller ointelligenta, vilket kan komma att påverka individens personlighet. Om elever börjar tillämpa egna strategier för att

undvika situationer, exempelvis lämna klassrummet vid högläsning, kan detta bidra till att deras utveckling missgynnas, och lärare får minskade möjligheter att identifiera svårigheter hos eleven.

6 Slutsats och implikation

Syftet med denna litteraturstudie var att undersöka vilka faktorer som påverkar skrivutveckling, och den frågeställning vi förhållit oss till var: vad kan, enligt forskning, hjälpa grundskoleelever att utveckla sina skriftliga förmågor i ämnet svenska?, och det problemområde vi såg i tidigare forskning var att vi konkret inte såg vad som faktiskt främjade skrivundervisning. De slutsatser vi kan dra utifrån vårt resultat är att oavsett om man undervisar elever med svenska som modersmål eller andraspråks elever, underlättas undervisningen av att arbeta inom en kontext, om undervisningen är väl strukturerad. Ämnen som är bekanta eller närliggande för eleverna är lättare att skriva om då de redan har förkunskap om ämnet, däremot kan skrivuppgifter inom bestämda kontexter minska elevernas möjligheter att använda sin fantasi och vara kreativa. Att använda digitala verktyg i skrivundervisning kan göra eleverna mer motiverade till undervisningen, och därmed mer kreativa i sin skrivning. Här krävs digital kompetens från läraren för att digitala verktyg ska kunna fungera som ett kraftfullt komplement till undervisningen. Om läraren inte har denna kompetens kan digitala verktyg vara ett hinder för elevers skrivutveckling. Ytterligare en slutsats vi kan dra är att fortbildning eller tid och möjlighet att reflektera över undervisning krävs för att pedagoger och hela skolverksamheten ska utvecklas.

6.1 Fortsatt forskningsområde

Det som talade till oss mest i vårt resultat var pedagogers upplevelser av att de inte får den fortbildning de anser sig behöva, och de konsekvenser som därigenom uppstår. Vi har med denna litteraturstudie synliggjort olika faktorer som kan främja grundskoleelevers skrivutveckling, men också faktorer som kan vara förödande för densamma. Vi har samlat på oss arbetssätt och undervisningsmetoder som kan vara användbara att implementera i svensk skrivundervisning, något vi vill fortsätta undersöka själva. Vårt fortsatta forskningsområde gjorde oss intresserade då det är en metod vi inte stött på i vårt empiriska material, utan Läroplanen (Skolverket, 2017a) som säger att en typ av strategi för språkutveckling i stort är tankekartor och stödord. Vårt fortsatta forskningsområde skulle därmed kunna vara: hur väl kan tankekartor och stödord bidra till skrivutveckling?

Referenser källmaterial

Abdelrahman, L., Dewitt, D., Alias, N., Rahman, M. (2017). Flipped Learning for ESL Writing in a Sudanese School. In *Tojet*, 16(3), 60-70.

Akdal, D. & Şahin, A. (2014). The effects of intertextual reading approach on the development of creative writing skills. In *Eurasian Journal of Educational Research*, 54, 171-186.

Alatalo, T. (2011). *Skicklig läs- och skrivundervisning i åk 1-3: Om lärares möjligheter och hinder*. (Doktorsavhandling, Göteborgs universitet, Institutionen för pedagogik och didaktik).

Elgün Gündüz, Z. & Doğan Ünal, İ. (2016). Effects of Multiple Intelligences Activities on Writing Skill Development in an EFL Context. In *Universal Journal of Educational Research* 4(7), 1687-1697. doi: 10.13189/ujer.2016.040722.

Jinajai, N., & Rattananvich, S. (2015). The Effects of Computer-Assisted Instruction Based on Top-Level Structure Method in English Reading and Writing Abilities of Thai EFL Students. In *English Language Teaching*, 8(11), 231-244.

Murugiah, R. M. (2013). Improving the 5th Formers' Continuous Writing Skills through the Creative Writing Module. In *Advances in Language and Literacy Studies*. 4(2), 7-12. doi:10.7575/aiac.all.v.4n.2p.7.

Somba, A. W., Obura, G., Njuguna, M., Itevete, B., Mulwa, J., & Wandera, N. (2015). The Use of Descriptors with Exemplar and Model Answers to Improve Quality of Students' Narrative Writing in English French and Arabic. In *Journal of Education and Practice*. Mombasa: Jaffery Academy.

Tjernberg, C. (2011). *Specialpedagogik i skolvardagen: en studie med fokus på framgångsfaktorer i läs- och skrivlärande*. (Licentiatavhandling, Stockholms universitet, Specialpedagogiska institutionen).

Tjernberg, C. (2013). *Framgångsfaktorer i läs- och skrivlärande: en praxisorienterad studie med utgångspunkt i skolpraktiken*. (Doktorsavhandling, Stockholm: Stockholms universitet, Specialpedagogiska institutionen).

Vuorenpää, S. (2016). *Litteracitet genom interaktion*. (Doktorsavhandling, Örebro universitet).

Wirdeñäs, K. (2013). Att hjälpa eller stjälpa? Om lärarinteraktion och lärarstöd för skrivande i skolan. I *Språk & Stil*. (23, 59-84).

Yunus, M., Nordin, N., Salehi, H., Embi, M., & Salehi, Z. (2013). The use of information and communication technology (ICT) in teaching esl writing skills. In *English Language Teaching*, volym (6), 1-8. doi:10.5539/elt.v6n7p1

Referenser litteratur

Barajas Eriksson, K., Forsberg, C., & Wengström, Y. (2013). *Systematiska litteraturstudier i utbildningsvetenskap*. Natur och Kultur: Stockholm.

Dysthe, O. (red.) (2003). *Dialog, samspel och lärande*. Lund: Studentlitteratur.

Fouganthine, A. (2012). *Dyslexi genom livet. Ett utvecklingsperspektiv på läs- och skrivsvårigheter*. (Doktorsavhandling, Stockholms universitet: Specialpedagogiska institutionen).

Gibbons, P. (2010). *Lyft språket, lyft tänkandet: språk och lärande*. (1. uppl.) Uppsala: Hallgren & Fallgren.

Johansson, B., & Sandell Ring, A., (2010) *Låt språket bära - genrepedagogik i praktiken*. Stockholm: Hallgren & Fallgren Studieförlag AB.

Jonsson, C. (2006). *Läsningens och skrivandets bilder - En analys av villkor och möjligheter för barns läs- och skrivutveckling*. (Umeå: Institutionen för svenska och samhällsvetenskapliga ämnen, Umeå Universitet.

Lindén, A. (2010). *Perspektiv på läs- och skrivsvårigheter - Sex specialpedagogers resonemang kring läs- och skrivsvårigheter*. Examensarbete, Göteborgs universitet, Institutionen för pedagogik och didaktik. Från https://gupea.ub.gu.se/bitstream/2077/22764/1/gupea_2077_22764_1.pdf

Norsted, C. (2006). *Att inte kunna läsa och skriva är ett demokratiproblem*. I Blomqvist, C. & Wood, A. (2006). *Läs- och skrivundervisning som fungerar*. (s. 46-56). Stockholm: Natur och kultur.

Parmenius Swärd, S. (2008). *Skrivande som handling och möte*. Malmö: Malmö Högskola.

Skolverket. (2017a). *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011: reviderad 2017*. Stockholm: Skolverket.

Svensson, A. (1998). *Barnet, språket och miljön: från ord till mening*. Lund: Studentlitteratur.

Säljö, R. (2015). *Lärande: en introduktion till perspektiv och metaforer*. (1. uppl.) Malmö: Gleerup.

Tanti, M. (2012). Litteracy Education In The Digitalage: Using Blogging To Teach Writing. *Teaching English with Technology, Special Issue on LAMS and Learning Design*, 12(2), 132-146.

Tjernberg, C. (2012). *Specialpedagogik i skolvardagen. En studie med fokus på framgångsfaktorer i läs- och skrivlärande*. I *Dyslexi* (s. 19-21).

Trageton, A. (2014). *Att skriva sig till läsning: IKT i förskoleklass och skola*. (2., [rev.] uppl.) Stockholm: Liber.

Yunus, M. M., Nordin, N., Salehi, H., Sun, C. H. & Embi, M. A. (2013a). Pros and Cons of Using ICT in Teaching ESL Reading and Writing. In *International Education Studies*, 6(7).
doi:10.5539/ies.v6n7p119

Bilaga A

Sökordsöversikt

Datum sökning	Databas	Sökord	Avgränsningar	Antal träffar	Urval 1 granskning	Urval 2 empiri
2017-11-27	SwePub	Skrivutveckling	Avgränsning 1: Referegranskat Avgränsning 2: Samhällsvetenskap	(80) 12 6	6	-
2017-11-27	SwePub	Specialpedagogik	Avgränsning 1: Övrigt vetenskapligt Avgränsning 2: Fritt online Avgränsning 3: Samhällsvetenskap Avgränsning 4: Doktorsavhandling	(2503) 1453 179 168 48	6	3
2017-11-27	SwePub	Skriv*	Avgränsning 1: Referegranskat Avgränsning 2: Samhällsvetenskap Avgränsning 3: Tidskriftsartikel Avgränsning 4: Fritt online	(4401) 490 219 96 42	4	-

2017-11-27	SwePub	Skriv*	Avgränsning 1: Samhällsvetenskap Avgränsning 2: Svenska Avgränsning 3: Doktorsavhandling Avgränsning 4: Övrigt vetenskapligt	(4466) 2072 1832 75 75	6	1
2017-11-27	ERIC	Writing methods	Peer-reviewed only Full text available on ERIC Avgränsning 1: Writing skills Avgränsning 2: Teaching Methods Avgränsning 3: Since 2009	(2056) 378 280 203	21	4
2017-11-29	SwePub	Skriv*	Referee- Granskat Avgränsning 1: Tidskriftsartikel Avgränsning 2: Samhällsvetenskap Avgränsning 3: Fritt online	(503) 256 99 43	2	-

2017-12-13	Manuell sökning på SwePub	Catharina Tjernberg		5	3	1
2017-12-13	ERIC	Writing AND Development	Peer reviewed only Avgränsning 1: Full text available on ERIC Avgränsning 2: Writing skills Avgränsning 3: Teaching Methods Avgränsning 4: Since 2009	10,248 1353 248 91 74	3	1
2017-12-13	ERIC	Writing AND skills	Peer-reviewed only Avgränsning 1: Full text available on ERIC Avgränsning 2: Writing skills Avgränsning 3: Teaching Methods Avgränsning 4: Since 2009	(13424) 1722 778 280 203	10	1
2017-12-6	ERIC	Writing skills AND ICT	peer reviewed only Avgränsning 1: Since 2009	29 26	2	1
SwePub	2017-12-26	Skrivmetoder	Avgränsning 1: Referegranskat	5 0	-	-
ERIC	2017-12-26	special education	Avgränsning 1: Teaching Methods Avgränsning 2: Special Education Avgränsning 3:	(3732) 668 161 13	6	-

			Classroom Techniques Avgränsning 4: Since 2009	6		
--	--	--	--	---	--	--

Bilaga B

Artikelöversikt

Författare. (År).	SYFTE	METOD										POPULATION				ÅR	AN	
		EXPERIMENTELL DESIGN	KVASI-EXPERIMENTELL DESIGN	ICKE-EXPERIMENTELL DESIGN	ENKÄT	INTERVJU	FOKUSGRUPP	OBSERVATION	FALLSTUDIE	TEXTANALYS	METASTUDIE	ELEVER	LÄRARE	LÄROMEDEL	ANNAT			
Abdelrahman, L., Dewitt, D., Alias, N., Rahman, M. (2017).	Om videolektioner innan lektionsstart kan få eleverna mer intresserade att lära sig ett nytt språk. Syftet är att undersöka om effekten av detta sätt att undervisa gjorde eleverna mer motiverade och förbättrade deras resultat.					X	X						X				7-9	28
Akdal, D. & Şahin, A. (2014).	Att se vad effekten av intertextuell läsning kan göra för elevernas skrivutveckling.						X	X					X				5	42
Alatalo, T. (2011).	Förstå och beskriva lärares möjligheter och svårigheter till skicklig läs- och skrivundervisning				X	X							X	X			1-2	300
Elgün Gündüz, Z. & Doğan Ünal, İ. (2016).	Att se om "multiple intelligence activities" undervisning ger positiv effekt för elevernas skrivutveckling.		X					X					X				6	50
Jinajai, N., & Rattananvich, S. (2015).	De ville undersöka om elevernas läs- och skrivförmågor förbättrades genom att elever arbetar via datorassisterad undervisning.								X				X				9	328
Murugiah, R.M. (2013).	Undersöka om en kreativ skrivmodell kan förbättra elevers ordförråd och kreativa skrivande.					X		X					X				9	36
Somba, A W., Obura, G., Njuguna, M., Itevete, B., Mulwa, J., & Wandera, N. (2015).	Deras syfte var att undersöka om elevers skrivförmåga förbättrades genom att kombinera en genrebaserad och en processbaserad skrivuppgift.							X					X				Åk 9-	75
Tjernberg, C. (2011).	Analysera framgångsfaktorer i lärares undervisning, samt vilka förutsättningar finns för fortsatt reflekterande yrkeskunnande.					X		X						X			5	10

Tjernberg, C. (2013).	Analysera framgångsfaktorer i läs- och skrivlärande.					X		X				X	X			1-5	Ca 411
Vuorenpää, S. (2016).	Syftet var att analysera interaktionen som uppstår i litteracitetskedjor inom flerspråkiga miljöer i tidiga år på grundskolan.							X				X				F-3	3 skolor
Wirdeńs, K. (2013).	Visa hur viktigt det är att lärare under denna balansakt är medvetna om sina språkliga val och vilka konsekvenser valen kan få för eleverna.							X					X			7	1 klass
Yunus, M., Nordin, N., Salehi, H., Embi, M., & Salehi, Z. (2013).	Deras syfte var att undersöka hur IKT används i skrivundervisning för elever med andraspråk.					X							X			7-9	33

Andreas Forsberg

Josephine Berglund

Besöksadress: Kristian IV:s väg 3
Postadress: Box 823, 301 18 Halmstad
Telefon: 035-16 71 00
E-mail: registrator@hh.se
www.hh.se